

Reformar no és privatitzar

Les iniciatives anunciades per la Conselleria d'Educació no justifiquen la vaga de professors

FRANCISCO LONGO*

La vaga convocada per al 14 de febrer pels sindicats del sector educatiu contra les reformes impulsades des de la Conselleria d'Educació (els eixos de les quals són al document Bases per a la llei d'educació de Catalunya) no es basa aquesta vegada en reivindicacions salarials o laborals. Un dirigent sindical l'ha qualificat de "vaga ideològica". Per desgràcia, des del meu punt de vista, té raó perquè, una vegada més, la ideologia --en el pitjor sentit del terme-- amenaça d'encotillar, enfosquir i manipular el flux de les idees, segrestant-les i impeding que siguin debatudes a fons en l'esfera pública. És una trista tradició del sector.

En matèria d'educació, l'antinòmia públic-privat ha anat reproduint d'una manera, a parer meu, elemental i maniquea, l'imaginari tradicional de la delimitació dreta-esquerra. Així, per un costat, hi ha aquells per a qui el paper educatiu de l'Estat s'hauria de reduir a "pagar i callar". Qualsevol extralimitació és vista com a pretensió totalitària o propensió a l'adoctrinament, i convertida en croada en defensa de la llibertat educativa de les famílies. Al costat oposat, retronen les veus dels que proclamen la superioritat moral del monopoli estatal, entenen qualsevol alteració de l' statu quo burofuncionarial com un atac neoliberal i agiten per sistema, a manera de reflex pavlovià, l'espantall de la privatització.

EN AQUESTA tradició, l'argumentari utilitzat pels sindicats convocants té, un cop més, com a nucli, la defensa del caràcter públic del sistema enfront d'una reforma que, presumptament, es proposaria privatitzar l'educació. ¿Té fonament aquesta apreciació? Si examinem la informació publicada per la conselleria, trobem un diagnòstic crític del model de centres que caracteritza l'anomenada xarxa pública. El model presenta un conjunt de trets que la reforma es proposaria transformar. Parlem de cinc elements fonamentals:

--Uniformitat: centres organitzats segons un patró comú, definit des de dalt.

--Centralització: la gestió dels recursos (sobretot, pressupost i personal) es realitza fonamentalment des de la conselleria.

--Llunyania: els municipis hi tenen un paper poc rellevant.

--Acefàlia: els sistemes d'accés i l'autoritat conferida no permeten que hi hagi una direcció efectiva dels centres.

--Opacitat: no s'avalua la qualitat de la tasca docent ni transcendeixen els resultats de l'activitat dels centres.

¿És aquest el paradigma de tot el que és públic? Em resisteixo a creure-m'ho. En qualsevol cas, abunden els estudis comparats i les anàlisis que consideren que aquests trets dificulten la innovació i les millores que necessita el nostre sistema educatiu. Fa poc s'ha tornat a parlar extensament de la qüestió després de la commoció causada per l'estudi de la Fundació Bofill i l'últim informe PISA de l'OCDE. Alguns pensen --i, pel que coneixem, les iniciatives del Govern sembla que també apunten en aquesta direcció-- que el nostre servei públic educatiu hauria d'incorporar aquestes altres característiques:

--Pluralitat: centres amb projecte educatiu propi i organitzats sota una regulació comuna, amb espai per a diferents fórmules de govern i de gestió.

--Autonomia: reconeixement als centres d'un marge ampli per gestionar els seus recursos.

--Proximitat: enfortiment del paper que han de tenir els ajuntaments en el sistema.

--Direcció: equips directius sòlids, capacitats i dotats del marge de decisió necessari per exercir la seva tasca.

--Transparència: avaluació de l'execució docent i contrastació de resultats dels centres, degudament ponderat segons les diferents característiques de l'entorn.

¿QUE POTSER no és possible que un sistema educatiu públic posseeixi aquests atributs? ¿Deixaria de ser públic si els tingués? Es pot discrepar, per descomptat, d'aquestes orientacions. Per una altra part, és evident que el canvi que implicarien en el nostre model de centres n'exigeix discutir en profunditat l'abast, l'oportunitat i la seqüència. En els nostres dies, ningú pot pretendre que disposa de les solucions definitives als problemes de l'educació. Hi ha molt a debatre i seria bo arribar a un acord bàsic ampli que permetés explorar i experimentar innovacions sense passar factura a la més mínima ensopagada. El que no sembla recomanable és posar-se transcendent de primer moment i formular les objeccions embolicant-se amb la bandera de la cosa pública. Això equival a emmarcar-les en una controvèrsia essencialista que desqualifica l'antagonista com a "privatitzador".

El panorama de la nostra educació preocupa, dit sigui sense catastrofismes, la nostra societat i és bo que sigui així, perquè parlem

d'un tema central per al nostre benestar col·lectiu. Els problemes no estan només als centres d'ensenyament i en el seu funcionament, ni només en la professió docent, ni només en l'organització del sistema, però hi ha problemes en tots aquests camps i són problemes importants sobre els quals convé reflexionar i discutir amb calma. És temps per a la deliberació, no per a la vaga.

*Director de l'Institut de Direcció i Gestió Pública d'Esade.